

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

XALQARO SHARH MAHORATI

FANI BO'YICHA

SILLABUS

(Magistratura, I-kurslar uchun)

Bilim sohasi:
Ta'lim sohasi:
Mutaxassislik:

300 000 – Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot
320 000 – Jurnalistika va axborot
70320102 – Jurnalistika

Toshkent – 2024

2.	Nurmatov A, To'xlijeva N. Sharhlash jurnalistikasi. O'quv qo'llanma. – T.: "Bayoz" nashriyoti, 2013. – 96 b.
Tavsiya etilgan qo'shimcha adabiyotlar	
4.	Mirziyoyev Sh.M. Hozirgi zamon va Yangi O'zbekiston. – Toshkent: O'zbekiston, 2024.
5.	Mirziyoyev Sh. M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. 5-jild. – Toshkent: O'zbekiston, 2023.
6.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda taraqqiyot strategiyasi asosida demokratik islohotlar yo'lini qat'iy davom ettiramiz. 6-jild. – Toshkent: O'zbekiston, 2023.
7.	David Spark, Geoffrey Xarris. Praktikal Newspaper Reporting/ 4 th edition. – india: New Dehli, 2012.
8.	Imazarov Q.T. va boshqalar. Reportyorlik faoliyatining nazariyasi va amaliyoti o'quv qo'llanma. – T.: O'zMU, 2002. – 200 b.
9.	Лазутина Г.В. Располова С.С. жанры журналистского творчества: учеб. Пособие для студентов вузов. -М.: Аспект Пресс, 2011. – 320 с.
10.	Михайлов С.А. Современная зарубежная журналистика: правила и парадоксы. Учебное пособие. СПб: Изд-во. 2002.
11.	The Basics of Professional Journalism: Reporting Writing and Editing. ICFJ. Part II: Writing. – USA, 2012. – 712 p.
12.	Тертычный А.А. Жанры периодической печати: учебное пособие. – М.: Аспект пресс, 2000. – 312 с.
Scopusdan maqolalar	
13.	Moreira S.V., Oller Alonso M. (2018). Journalists in Newsrooms: Professional Roles, Influences, and Changes to Journalism. Brazilian Journalism Research, 14, 304–317. ISSN: 1581-9854. https://doi.org/10.25200/BJR.v14n2.2018.1146 .
14.	Una Endemaño A., Taboada Castell C., Iturregui Mardaras, L., Cantalapiedra Gonzalez M.J. (2024). International organizations and the safety of conflict journalists: analysis of the characteristics, structure, and resources of their virtual press rooms. Brazilian Journalism Research, 20, e1634. https://doi.org/10.25200/BJR.v20n1.2024.1634 .
Axborot manbalari	
15.	www.gov.uz
16.	www.lex.uz
17.	www.ziynet.uz

Sillabus muallifi:	Ro'ziqulov D.Sh. – TDShU Tarjimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabi dotsenti v.b., PhD
E-mail:	druzikulov27@mail.ru
Tashkilot:	Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Tarjimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabi

Fan sillabusi TDShU Tarjimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabining 2024-yil "19" 08 dagi "1"-son majlisida muhokama etilib, tasdiq uchun tavsifiya etilgan.

Fan sillabusi TDShU O'quv-uslubiy kengashining 2024-yil "30" 08 dagi "1"-son majlisida tasdiqlangan va ta'lim jarayonida foydalanish uchun tavsifiya etilgan.

Tuzuvchi:

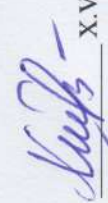
D. Ro'ziqulov – TDShU, Tarjimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabi dotsenti v.b., PhD

Taqrizzchilar:

N. Ismatullayeva – TDShU, Tarjimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabi dotsent, PhD,

M. Saliyeva – TDShU, Tarjimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabi dotsenti, f.f.n.

Sharq xalqlari tillari va adabiyoti instituti direktori:
2024-yil "4" 09

X.V. Mirzaxmedova
(imzo)

Tarjimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabi boshlig'i:
2024-yil "4" 09

S.T. Mustafayeva
(imzo)

Bir fanga ajratilgan auditoriya soatining 25 foizini va undan ortiq soatni sababsiz qoldirgan yoki oraliq nazorat turini topshirmagan yoxud ushbu nazorat turi bo'yicha 0-59 ball ("qoniqsiz") bilan baholangan talaba ushbu fandan chetlashtirilib, yakuniy nazoratga kiritilmaydi hamda mazkur fan bo'yicha tegishli kreditlarni o'zlashtirmagan hisoblanadi.

Yakuniy nazorat turiga kiritilmagan yoki kirmagan, shuningdek, ushbu nazorat turi bo'yicha "qoniqsiz" baho olgan talaba akademik qarzdor hisoblanadi.

Akademik qarzdor talabalar ta'til vaqtida yoki keyingi semestrlar mobaynida tegishli fanlardan o'zlashtirilmagan kreditlar miqdoriga mos ravishda bazaviy to'lov-kontrakt miqdoridan kelib chiqqan holda to'lovni amalga oshirgandan so'ng o'zlashtirilmagan fanlarni o'z hisobidan qayta o'qish huquqiga ega bo'ladi.

Workshop (W)	Joriy baholash		Oraliq nazorat (ON)	Yakuniy nazorat (YN)	O'zlashtirish ko'rsatkichi (O'K)
	Vazifa/topshiriqlar V/T	Loyiha (L)			
20 %	ON	JN+ON	YN	UMUMIY	
40	20	60	40	100	Maksimum
		36	24	60	Minimum

Kreditlarni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, sharh natijalarini to'g'ri aks ettira olish, xalqaro sharh nazariyasi va amaliyoti, sharhlovchilik maktablari, sharhlovchilarning tajribasi haqida mustaqil mushohada yuritish, xususan, har bir seminar uchun:

- keys stadi metodi doirasida darslarda faol ishtirok etish;
- shaxsiy mulohazalarni yozma shaklda bayon qilish;
- berilgan mavzu yuzasidan taqdimot tayyorlash;
- o'tilgan mavzuni mustahkamlash maqsadida test tuzish;
- amaliy mashg'ulotlar bo'yicha konspekt daftarlari yuritish (amaliy mashg'ulot mavzulari konspekti, amaliy mashg'ulotlar bo'yicha adabiyotlar sharhi) shuningdek, joriy, oraliq nazorat, mustaqil ta'lim shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ish yoki testni topshirish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

Asosiy adabiyotlar

1. Toshpo'latova N. va boshq. Bosma OAV janrlar va mahorat masalalari. 5-jild. – Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2019. – 508 b.

MT19	Sharhlash jurnalistikasining yetakchi xususiyatlari	2
	Jami:	72

Talabani fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

90-100 ball – “a”o”
– talaba dasturda belgilangan barcha mavzularni biladi;
– ma’ruza va amaliy mashg’ulotlarda faol qatnashadi;
– talaba daftari barcha mavzularni konspekt qiladi va topshiriqlar bajariladi;
– mustaqil ish ish belgilangan talab bo'yicha topshiriladi;
– fan bo'yicha mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, kreativ fikr lay oladi;
– mavzulararo mantiqiy bog'lanishni tushunadi;
– olgan bilimni amalda qo'llay oladi;
– fan (mavzu)ning mohiyatini aytib beradi, boshqalarga o'rgatadi;
– fan (mavzu) bo'yicha tasavvur, ko'nikma va bilimga ega.
70-89 ball – “yaxshi”
– talaba dasturda belgilangan mavzularni biladi;
– ma’ruza va amaliy mashg’ulotlarda faol qatnashadi;
– talaba daftari barcha mavzularni konspekt qiladi va topshiriqlar bajariladi;
– mustaqil ish belgilangan talab bo'yicha topshiriladi;
– fan bo'yicha mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi;
– olgan bilimni amalda qo'llay oladi;
– fan (mavzu)ning mohiyatini aytib beradi, boshqalarga o'rgatadi;
– fan (mavzu) bo'yicha tasavvur, ko'nikma va bilimga ega.
60-69 ball – “qoniqarli”
– talaba daftari barcha mavzularni konspekt qiladi va topshiriqlarni bajaradi;
– talaba olgan bilimni amalda qo'llay oladi;
– fanning (mavzu)ning mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega;
0-59 ball – “qoniqarsiz”
– talaba fan dasturini o'zlashtirmagan;
– fanning (mavzu)ning mohiyatini tushunmaydi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega emas.

Oraliq nazorat turini o'tkazish va mazkur nazorat turi bo'yicha talabani bilimini baholash tegishli fan bo'yicha o'quv mashg'ulotlarini olib borgan professor-o'qituvchi tomonidan amalga oshiriladi.

Yakuniy nazorat turini o'tkazish va mazkur nazorat turi bo'yicha talabani bilimini baholash o'quv mashg'ulotlarini olib borgan professor-o'qituvchi tomonidan amalga oshiriladi.

Tegishli fan bo'yicha o'quv mashg'ulotlarini olib borgan professor-o'qituvchi yakuniy nazorat turini o'tkazishda ishtirok etmaydi.

Talaba tegishli fan bo'yicha yakuniy nazorat turi o'tkaziladigan muddatga qadar oraliq nazorat turini topshirgan bo'lishi shart.

FAN TO'G'IRISIDAGI MA'LUMOT

Fan nomi:	Xalqaro sharh mahorati
Fan turi:	Tanlov
Fan kodi:	XSM2104
O'quv yili:	2024/2025
Semestr:	I
Ta'lim shakli:	Magistratura
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	120:
Ma'ruza	24
Amaliy mashg'ulotlar	24
Mustaqil ta'lim	72
Kredit miqdori:	4
Baholash shakli:	100 ballik
Kurs tili:	o'zbek
Auditoriya va vaqti	Dars jadvaliga asosan

Fan maqsadi (FM)	
FM1	Talabalarda xalqaro ommaviy axborot vositalari tahririyatida faoliyat yurituvchi sharhlovchilarning tajribasi, zamonaviy tahliliy axborot uzatish texnologiyalari, o'ziga xosliklari haqida tasavvur hosil qilish, tahliliy jurnalistika asoslari, xalqaro sharhning maqsadi, qo'llanilish sohalarini haqida mufassal ma'lumot berish.
FM2	Talabalarda xalqaro sharh nazariyasi va amaliyotini o'rganish orqali xalqaro sharh yozish texnologiyalari hamda metodlarini qo'llash ko'nikmasini shakllantirishdan iborat.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur bo'lgan bilimlar	
1.	Bosma OAVda janrlar va mahorat masalalari
2.	Tahliliy jurnalistika
3.	Jurnalistika nazariyasi, tarixi va taraqqiyoti

Xorij tajribasiga muvofiqligi	
Mazkur fan sillabusi O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2024-yil 29-martdagi “Oliy ta'limning me'yoriy-uslubiy hujjatlarini ishlab chiqish jarayonini takomillashtirish to'g'risida”gi 87-sonli buyrug'iga muvofiq, xalqaro fan olingan reytinglarda birinchi top 300 talik ro'yxatga kiruvchi Xitoy Xalq Respublikasining Fudan universiteti (50) xorijiy tajribasini inobatga olgan holda takomillashtirildi: https://xwxy.fudan.edu.cn/fe/7c/c41181a523900/page.htm	

Ta'lim natijalari (TN)		
Bilimlar jihatidan:		
TN1	Xalqaro sharh mahorati fanining nazariy va amaliy sohalarida erishilgan asosiy yutuqlari, muammolar va ularning rivojlanish istiqbollari haqida tasavvurga ega bo'lishi;	
TN2	Xalqaro sharh tushunchasi va mohiyati, xalqaro sharhning taraqqiyot bosqichlari va zamonaviy ko'rinishlari, xalqaro sharhga qo'yiladigan talablar, xalqaro jurnalistlarning axloqiy me'yorlari, xalqaro sharhlovchilarning pozitsiyasi, ixtisoslashuvi, siyosiy sharhlovchilar, iqtisodiy sharhlovchilar, sport sharhlovchilari hamda sharh asoslari haqida nazariy bilimlarga ega bo'lishi;	
Ko'nikmalar jihatidan:		
TN3	Talaba xalqaro sharhlovchilik faoliyatini rejalashtirish, ommaviy axborot vositalarida sharh janrida ijod qilish, xalqaro jurnalistning sharhlovchi sifatida amaliy texnologiyalarni hamda raqamli texnologiyalarni qo'llay bilishi, xalqaro jurnalistning axloqiy me'yorlariga rioya qilishi bo'yicha amaliy ko'nikmalarni egallashi;	
TN4	Talaba voqea-hodisalarni tahlil qilish usullarini, o'z sharhlari orqali davlat imijini yaratish texnologiyalarini, xalqaro sharh va yangiliklarni yaratish usullarini, voqea hodisalarni tahlil va talqin qilish malakalarini egallashi lozim.	
Fan mazmuni		
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)		
M1	Xalqaro sharhlash jurnalistikasiga kirish	2
M2	Sharh sintetik janr sifatida	2
M3	Sharh kompozitsiyasi va hajmi. Sharh bosh maqola sifatida.	2
M4	Sharh turlari. Ochiq sharh. Pardalangan sharh	2
M5	Muammo aniqlash sharhning asosiy xususiyati	2
M6	Sharhda mavzu va fakt tahlilining o'rni	2
M7	Sharhlovchi shaxsi, pozitsiyasi. Mashhur xalqaro sharhlovchilar tajribasi	2
M8	Matbuot sharhida mahorat omillari.	2
M9	Televizion sharhlar tahlili.	2
M10	Radio sharhining o'ziga xosligi	2
M11	Internet OAV sharhidagi zamonaviy tendensiyalar	2
M12	Xalqaro sharhlovchi faoliyatining etik jihatlar	2
Jami:		24

Mashg'ulotlar shakli: amaliy (A)		
A1	Xalqaro sharhlash jurnalistikasiga kirish	2
A2	Sharh sintetik janr sifatida	2
A3	Sharh kompozitsiyasi va hajmi. Sharh bosh maqola sifatida.	2
A4	Sharh turlari. Ochiq sharh. Pardalangan sharh	2
A5	Muammo aniqlash sharhning asosiy xususiyati	2
A6	Sharhda mavzu va fakt tahlilining o'rni	2
A7	Sharhlovchi shaxsi, pozitsiyasi. Mashhur xalqaro sharhlovchilar tajribasi	2
A8	Matbuot sharhida mahorat omillari.	2
A9	Televizion sharhlar tahlili.	2
A10	Radio sharhining o'ziga xosligi	2
A11	Internet OAV sharhidagi zamonaviy tendensiyalar	2
A12	Xalqaro sharhlovchi faoliyatining etik jihatlar	2
		Jami: 24
Mustaqil ta'lim (MT)		
MT1	Amaliy mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rish va uy ishlarini bajarish	36
MT2	Xalqaro televidizion sharhni tayyorlash mexanizmi	2
MT3	Televideniye va radioda tezkor sharhni tayyorlash	2
MT4	Muammoli sharhni yaratishda ifoda vositalaridan unumli foydalanish	2
MT5	Sharhlovchilarning mavzular bo'yicha (globallashuv, terrorizm, demografiya, narkotrafika va boshqa) ixtisoslashuvi	2
MT6	Siyosiy sharhda dalillashni kuchaytirish usullari	2
MT7	Xalqaro tele va radioda sharh tayyorlash mezonlari	2
MT8	Sharhda mavzu va fakt tahlilining o'rni	2
MT9	Sharhlovchilarning jug'rofiy qit'a va mamlakatlar bo'yicha ixtisoslashuvi	2
MT10	Xalqaro "No comment": an'ana va yangi yondashuvlar	2
MT11	Xalqaro televideniye da so'zsiz sharh	2
MT12	Voqea hodisalarni yoritishda bir birini inkor etuvchi fakt va dalillardan foydalanish	2
MT13	Ochiq sharhlar tahlili	2
MT14	Pardalangan sharh namunalari tahlili	2
MT15	Matbuot sharhi xususiyatlari	2
MT16	Sharhlovchilikda mavzu tanlash mahorati	2
MT17	Publitsistik sharh mohiyati. Rasmiy sharhning asosiy talablari	2
MT18	Sharhda obyektivlik va plyuralizm	2